

KAKO DO KVALITETNIJEG ONLINE OBRAZOVANJA U SRBIJI

SADRŽAJ

<u>UVOD</u>	2
<u>STAVOVI SREDNJOŠKOLACA O ONLINE NASTAVI U SRBIJI</u>	4
<u>O INTERAKCIJI ONLINE</u>	10
<u>DIGITALNI ALATI I METODE</u>	13
<u>DODATAK</u>	26
<u>ZAKLJUČAK</u>	31

UVOD

Informaciono doba u kome živimo ceni pre svega znanje, kreativnost i nove mogućnosti saradnje u svim sferama. Znanje je, kao nikada pre do sada, u fokusu savremenog društva. Od početka digitalne revolucije jedna od glasnijih teza koju imamo prilike da čujemo je ta da nijedan sistem obrazovanja na svetu ne može adekvatnim tempom da isprati novonastale promene.

Svi koji su angažovani na procesu prenošenja znanja susreću se sa izazovom kakav do sada nije viđen. Iako se činilo da će se formalno obrazovanje postepeno prenesti jednim svojim delom u digitalnu sferu, pandemija Covid-19 virusa je dovela do toga da je čitava transakcija znanja preko noći premeštena na ovaj teren i od nastavnika se očekuje da, takođe preko noći, savladaju upotrebu digitalnih alata i jednako uspešno obrazuju svoje učenike kao što to čine i u „mirnodopska“ vremena. Ujedno, čini se da svi učesnici u ovom procesu razumeju da je povratak na stari način obrazovanja teško ostvariv i da smo, silom prilika, samo ubrzano prešli na digitalizaciju obrazovanja koja će u narednim godinama podrazumevati kombinovanje tradicionalnog i online pristupa. Izazovi nose sa sobom i po neku priliku, a ovu da modernizujemo obrazovanje u Srbiji ne bi trebalo da propustimo.

Da bi se ovo uspešno dogodilo potrebna je adekvatna podrška koju nastavnici očekuju od škola, ali i od Ministarstva prosvete. Pored jasnih protokola, uputstava i edukacije za rad na digitalnim alatima korisno bi bilo i ohrabriti nastavnike podsećajući ih da je, u ovakvim okolnostima, činjenica da proces prenošenje znanja nije zaustavljen važnija od načina na koji se on sprovodi. Takođe, potrebno je skrenuti im pažnju na to da su se najvažnije stvari za obezbeđivanje uspešnog učenja na daljinu putem interneta već dogodile. Naši učenici su skoro svi već tamo, ali, takođe, i mi. Potrebno je, u najkraćem roku, obezbediti neometani nastavak školovanja za učenike koji nemaju tehničkih mogućnosti, ali i podržati nastavnike koji se, takođe, susreću sa ovakvim ograničenjima.

Činjenica da u svakodnevnom životu koristimo Viber, Facebook, Instagram i sve druge društvene mreže i tzv. onlajn kanale komunikacije govori u prilog tome da su se glavna pomeranja u sferi adaptacije na novu matricu ponašanja i učenja već dogodile. Potrebno je samo da, koliko god je to moguće, otkrivanju svakog novog alata koji nam se nudi pristupimo sa dozom radoznalosti i radosti otkrića novog, a ne iz pozicije straha. Tako onaj najpoznatiji voz u istoriji kinematografije koji ulazi u stanicu s početka upotrebe velikog platna neće ići pravo na nas već će nam omogućiti da putujemo dalje.

Digitalni alati su ništa više do naša tabla i kreda. Kakva sreća da se naše table vide u domovima naših učenika, i kakva sreća što znanje, i u teškim okolnostima, nalazi put do njih.

Ovaj priručnik nastao je iz potrebe da se temi nastave na daljinu pristupi kroz osrt na očekivanja učenika i nastavnika od ovog procesa, njihovu tehničku pripremljenost i spremnost da zajedno uče i napreduju. I, samim tim, predstavlja svojevrstan doprinos poboljšanju kvaliteta online obrazovanja u Srbiji.

Priručnik sadrži:

1. **Istraživanje i analizu stavova srednjoškolaca** o kvalitetu online nastave u Srbiji,
2. **Savete za obezbeđivanje interaktivnosti tokom nastave** na relaciji nastavnik- učenik i
3. **Predloge digitalnih alata i metoda** koje se mogu koristiti za nastavu na daljinu.

Nadamo se da će Priručnik koristiti svima koji su uključeni u proces sprovođenja online nastave kao i da će se time omogućiti bolji prenos znanja.

Priručnik je nastao uz podršku Friedrich Naumann fondacije za slobodu Kancelarija za Zapadni Balkan.

● STAVOI SREDNJOŠKOLACA O ONLINE NASTAVI U SRBIJI

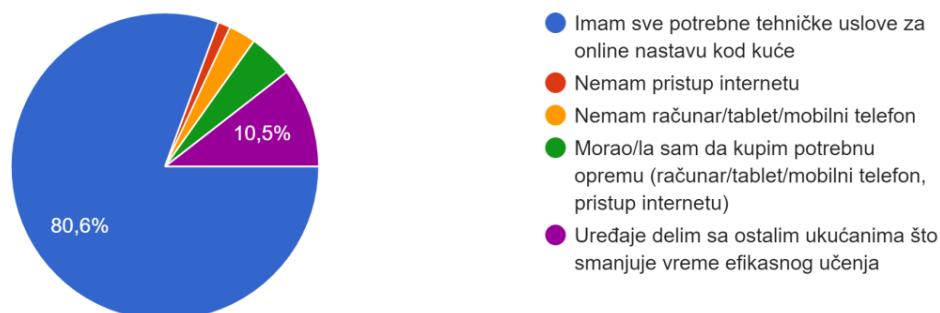
Analiza rezultata istraživanja koje je UG Libero sproveo u cilju utvrđivanja stavova srednjoškolaca u Srbiji o kvalitetu online nastave pokazala je da se online nastava u srednjim školama u Republici Srbiji najčešće organizuje putem Google platformi (Google classroom, Google Expeditions, Google Forms i td.), kao i platforme za video konferenciju (Zoom, Skype, Google Meet i td.), dok se u manjoj meri koriste messenger i call aplikacije (Viber, WhatsApp, Facebook Messenger i td.). Ovakvi nalazi su očekivani s obzirom da Google ima besplatan i jezički lokalizovan sistem za obrazovne institucije, gde svaka škola uz jedan nalog ima pristup svim Google-ovim aplikacijama. Sa druge strane, messenger i call aplikacije su kao alati komunikacije dobro poznati i učenicima i nastavnicima jer ih koriste u svakodnevnom životu. Može se zaključiti da se ove tri kategorije platformi/aplikacija koriste mešovito, u zavisnosti od konkretnih potreba nastavnog procesa. U tom smislu se kao preporuka za buduća istraživanja nameće potreba ispitivanja za koje segmente nastave nastavnici koriste pojedine platforme/aplikacije. U online nastavi u srednjim školama u Srbiji najmanje su zastupljene specijalizovane platforme za učenje (LearnCube, net.kabinet, Edmodo i td.), zatim društvene mreže (Facebook, Twitter, Instagram i td.), i You Tube. Specijalizovane platforme za učenje zahtevaju plaćanje pristupa i kreiranja naloga škola, što može biti jedan od razloga zbog čega su ove platforme slabo zastupljene u online nastavi u srednjim školama u Srbiji. Uz to, rad na ovim platformama zahteva njihovo poznavanje, pa se prepostavlja da se nastavnici srednjih škola nisu ranije susretali sa ovim platformama što je dodatno uticalo na nizak nivo njihove upotrebe.

Naredni istraživački zadatak bio je da se utvrdi u kojoj meri su škole obezbedile obuku za online nastavu, u smislu upotrebe platformi/aplikacija koje se u online nastavi koriste. Prema nalazima istraživanja najveći deo učenika srednjih škola imao je neki vid obuke za korišćenje platforme/aplikacije koja se koristi za online nastavu. Međutim, oko polovine ispitanika nije dobilo kompletну obuku koja integriše teorijske i praktične aspekte upotrebe platformi/aplikacija koje se koriste u nastavi, a nešto manje od petine učenika nije imalo nikakav vid obuke. Bez obzira da li se pošlo od prepostavke da učenici dobro poznaju platforme/aplikacije koje se koriste za online nastavu, smatramo da je neophodno da škole obezbede učenicima odgovarajuću teorijsko-praktičnu obuku i trening za upotrebu platformi i aplikacija koje se koriste u online nastavi. U tom smislu su nalazi dobijeni na ovom pitanju ukazali na ozbiljan propust u organizaciji online nastave.

Grafikon: Da li učenici imaju sva potrebna tehnička sredstva za online nastavu kod kuće?

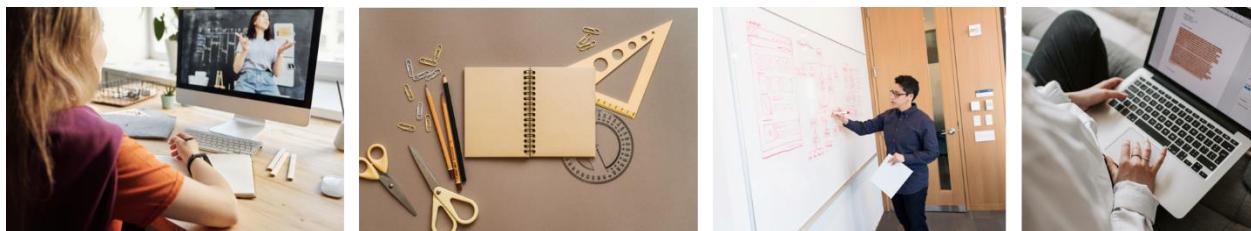
Sledeći važan nalaz istraživanja odnosi se na tehničke uslove za prisustovanje online nastavi. Naime, da li učenici imaju pristup internetu i uređaje za pristup internetu, kao i da li uređaje i pristup internetu dele sa drugim ukućanima, predstavlja ključni pokazatelj mogućnosti učenika da neometano prisustvuju online nastavu. Na osnovu rezultata istraživanja zaključuje se da najveći deo učenika srednjih škola u Srbiji ima tehničke uslove za prisustovanje online nastavi. Međutim, kao što smo istakli u analizi rezultata istraživanja, iako ovo predstavlja ohrabrujući podatak, jedan deo učenika nema potrebne tehničke uslove, bilo da je reč o pristupu internetu ili o uređajima za pristup internetu. Dakle, oko 5% učenika je u teškoj situaciji u pogledu prisustovanja online nastavi i mora da se snalazi kako bi rešili problem nedostajućih tehničkih uslova. Ovo predstavlja ozbiljan problem i prepreku izvođenju online nastave, posebno jer nije reč o izolovanim slučajevima, usled čega se postavlja pitanje šta škole preuzimaju po pitanju obezbeđivanja tehničkih uslova učenicima čije porodice nisu u mogućnosti da kupe potrebnu opremu/pristup internetu, kao i koliko ovi učenici mogu efektivno da prisustvuju online nastavi i da uče.

Kada je u pitanju zadovoljstvo učenika online nastavom u srednjim školama u Srbiji, nalazi istraživanja pokazuju da su učenici relativno zadovoljni. Nivo zadovoljstva učenika online nastavom meren je kroz tri komponente: zadovoljstvo učenika načinima odvijanja online nastave, zadovoljstvo učenika kvalitetom online nastave i zadovoljstvo učenika pristupom nastavnika online nastavi. Na kraju su ovi nalazi potkrepljeni percepcijom učenika o ključnim nedostacima online nastave u srednjim školama u Srbiji u doba pandemije virusa Covid 19. Može se poći od zaključka da su učenici parcijalno zadovoljni načinima odvijanja online nastave, tj. platformama/aplikacijama koje se koriste. Oko polovine učenika načine odvijanja online nastave u srednjim školama u Srbiji ocenjuje kao zadovoljavajuće, ali trećina učenika nije ni zadovoljna ni nezadovoljna, dok određeni broj učenika (14,3%) ističe da je nezadovoljan načinima odvijanja online nastave. Ovakvi nalazi identificiraju prostor za poboljšanje načina sprovođenja online nastave u srednjim školama u Srbiji, u pogledu izbora platformi/aplikacija koje se upotrebljavaju u realizaciji online nastave. Dodatno, ovde se kao preporuka za dalja istraživanja može istaći utvrđivanje platformi/aplikacija koje bi učenici najviše voleli da koriste u online nastavi, sa ciljem povećanja nivoa zadovoljstva učenika ovim segmentom online nastave.

U skladu sa ovim nalazima su i rezultati istraživanja koji se odnose na zadovoljstvo učenika kvalitetom nastave, gde je nešto više od polovine učenika zadovoljno kvalitetom online nastave u doba pandemije, ali je trećina učenika i u ovom slučaju neopredeljena, a manji broj učenika je nezadovoljan kvalitetom nastave. Smatramo da je ovo važan nalaz, koji pokazuje da u pojedinim školama postoje problemi u realizaciji online nastave, pa se kao preporuka za buduća istraživanja može formulisati neophodnost identifikacije nedostataka kvaliteta online nastave iz percepcije učenika, ali i identifikacija onih škola u kojima se ti nedostaci manifestuju, što bi omogućilo preuzimanje aktivnosti na poboljšanju kvaliteta nastave kroz edukaciju i obuku nastavnog osoblja. Pristup nastavnika online nastavi najveći deo učenika ocenjuje kao zadovoljavajući, što praktično pokazuje da učenici prepoznaju i valorizuju trud nastavnika da se snađu u novonastalim okolnostima. Ovo se može potkrepliti nalazom da je na ovom pitanju veći deo zadovoljnih učenika u odnosu na predhodna dva pitanja o zadovoljstvu online nastavom. S obzirom da smo videli da postoji određen deo učenika koji nisu zadovoljni online nastavom, kako načinima odvijanja online nastave, kvalitetom online nastave, tako i pristupom nastavnika online nastavi, neophodno je bilo utvrditi šta učenici percipiraju kao ključne nedostatke online nastave u srednjim školama u Srbiji.

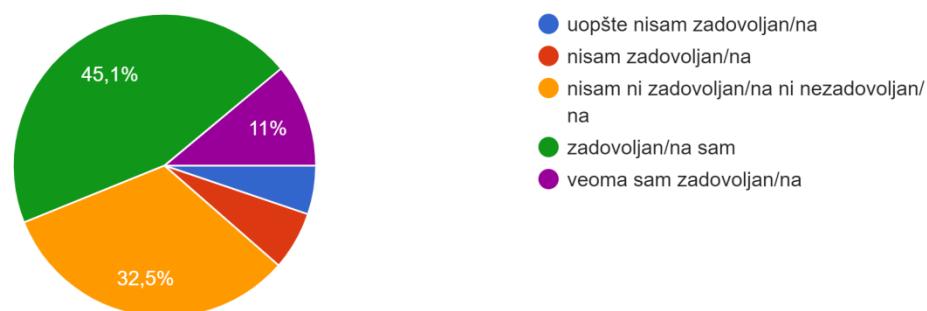
U pogledu prepreka i smetnji online nastavi u doba pandemije srednjoškolci u Srbiji percipiraju različite prepreke, među kojima nedostatak interakcije sa nastavnicima i drugim učenicima zauzima prvo mesto. Pored toga, alarmantni su i podaci da nešto manje od petine učenika smatra da je online nastava u njihovoј školi monotona, a približno isti deo učenika ukazuje na nedostatak raznovrsnih sadržaja. Manji broj učenika ističe i neodovoljno poznavanje IKT od strane nastavnika. Prema nalazima istraživanja u segmentu onoga što učenicima najviše smeta u trenutnom izvođenju online nastave u školama koje pohađaju, hitnu intervenciju za poboljšanje zahteva interakcija u online nastavi, i to kako interakcija učenika sa nastavnicima, tako i interakcija među učenicima. Dodatno je potrebno preuzeti i mere za poboljšanje nastavnih sadržaja, u pravcu njihove veće raznovrsnosti i zanimljivosti. Na ovo se nadovezuju i nalazi u pogledu toga šta učenicima najviše smeta u pristupu nastavnika online nastavi, gde su nedostatak interakcije i nedostatak povratnih informacija od nastavnika prepoznati kao najveće smetnje u online nastavi. Učenici su prilično složni u pogledu mera koje predlažu školama u pravcu poboljšanja online nastave, pa tako najvećim delom smatraju da nastavnici treba da se izjasne koje platforme /aplikacije dobro poznaju i da se one koriste u nastavi, kao i da škole treba da organizuju dodatne obuke za nastavnike, dok jedan deo učenika smatra da škole treba da angažuju administratora da pomognu nastavnicima u realizaciji online nastave. Opšti zaključak upućuje na činjenicu da više od polovine učenika smatra da

nastavnici treba da unaprede digitalne kompetencije i poznavanje platformi/aplikaciji koje se koriste u online nastavi, ali i da imaju razumevanje za okolnosti pod kojima se online nastava odvija i da cene trud nastavnika. Kada je u pitanju mišljenje učenika o tome da li online nastava može da zameni tradicionalnu nastavu, više od polovine učenika smatra da je tradicionalna nastava bolja, i to 56,6% njih od ukupnog broja ispitanika, dok su preostali učenici ravnomerno raspoređeni u stavovima da je najoptimalnije kombinovati ova dva oblika nastave, da online nastava može da zameni tradicionalnu, ili pak nisu sigurni koji je oblik nastave bolji. Na osnovu nalaza istraživanja vezanih za nivo zadovoljstva učenika online nastavom, i stava učenika po pitanju mogućnosti da online nastava zameni tradicionalnu nastavu, možemo zaključiti da je polazna hipoteza u istraživanju da su učenici srednjih škola zadovoljni načinima odvijanja i kvalitetom online nastave u školama koje pohađaju, ali da i dalje više valorizuju tradicionalnu nastavu, delimično potvrđena. Istina učenici više valorizuju tradicionalnu nastavu, ali značajan ideo učenika ima drugačiji stav ili nije sigurno u svoj stav po ovom pitanju. Ovakav nalaz pokazuje da u tradicionalnoj nastavi učenici češće viđaju svoje vršnjake i mogu s nima da provode vreme, pa dolazimo do toga da tradicionalna nastava ima više dimenzija koje zadovoljavaju i druge potrebe mlađih sem onih za sticanjem novih znanja. Takođe, videli smo da su učenici parcijalno zadovoljni online nastavom, da prepoznaju različite prepreke u trenutnim načinima realizacije online nastave i predlažu dodatnu obuku nastavnog osoblja kako bi se online nastava poboljšala. Posebna hipoteza da su učenici zadovoljni pristupom nastavnika online nastavi, je potvrđena, učenici valorizuju trud i rad nastavnika u okolnostima pandemije, iako su svesni nedostataka, nedovoljnih digitalnih kompetencija nastavnika i potrebe da se nastavnici dodatno obuče za online nastavu. Time je u potpunosti potvrđena treća posebna hipoteza da učenici smatraju da je nastavnicima potrebna dodatna obuka za online nastavu. Takođe je i druga posebna hipoteza od koje se u istraživanju pošlo, da učenicima najviše smeta nedostatak interakcije sa drugim učenicima i nastavnicima u online nastavi, u potpunosti potvrđena. Iz nalaza vidimo da je nedostatak interakcije percipiran kao najveća smetnja u online nastavi.

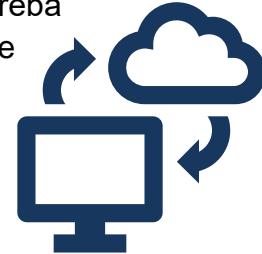
Grafikon: Zadovoljstvo učenika kvalitetom online nastave

Srednjoškolci u Srbiji koriste gotovo iste platforme/aplikacije za samostalno učenje online kao što koriste i u online nastavi, a dve trećine učenika samostalno uči online svaki/gotovo svaki dan ili par puta nedeljno. U pogledu medija koji se već koriste u online nastavi i onih koje bi učenici voleli da koriste u online nastavi nema značajnijih razlika. Za kraj, pored nedovoljne podrške škole, imaju i slabu podršku roditelja, koji zbog nepoznavanja IKT-a i rada na interentu, kao i profesionalnih obaveza, nisu u mogućnosti da pruže pomoć deci u online učenju.

Polazeći od rezultata do kojih se istraživanjem došlo, zaključci i preporuke ovog istraživanja su:

- ✓ **Online nastava u srednjim školama u Republici Srbiji se najčešće organizuje putem Google platformi, platformi za video konferenciju, dok se u manjoj meri koriste messenger i call aplikacije.** Ove tri kategorije platformi/aplikacija koriste mešovito, u zavisnosti od konkretnih potreba nastavnog procesa. U tom smislu se kao preporuka za buduća istraživanja nameće potreba ispitivanja za koje segmente nastave nastavnici koriste pojedine platforme/aplikacije. Pored toga, važno je ispitati načine na koje škole biraju platforme za online nastavu i da li vode računa o mogućnostima zloupotreba platformi i bezbednosti i da li su spremne da u slučaju zloupotrebe ličnih podataka snose odgovornost ili bi sva odgovornost bila na kompanijama.
- ✓ **Najveći deo učenika srednjih škola imao je neki vid obuke za korišćenje platforme/aplikacije koja se koristi za online nastavu; oko polovine ispitanika nije dobilo kompletну obuku koja integriše teorijske i praktične aspekte upotrebe platformi/aplikacija koje se koriste u nastavi, a manji broj njih nije imo nikakav vid obuke.** U tom smislu je preporuka da se kroz buduća istraživanja ispita koliko dobro učenici poznaju platforme/aplikacije koje koriste škole u online nastavi, i da se organizuju obuke za učenike kojima je to potebno.
- ✓ **Najveći deo učenika srednjih škola u Srbiji ima tehničke uslove za prisustovanje online nastavi, ali jedan deo učenika nema potrebne tehničke uslove, bilo da je reč o pristupu internetu ili o uređajima za pristup internetu.** Ovo predstavlja ozbiljan problem i prepreku izvođenju online nastave, i povlači pitanje jednakosti dostupnosti obrazovanja svima i sa ujednačenim kvalitetom. Neophodno je dalje istraživanje u pravcu utvrđivanja broja učenika srednjih škola koji ne raspolažu tehničkim preduslovima za prisustovanje online nastavi, kao i konkretnih akcija koje su škole preduzele na rešavanju ovog problema.

- ✓ **Učenici srednjih škola u Republici Srbiji su relativno zadovoljni načinima odvijanja online nastave u doba pandemije Covid-19, u školama koje pohađaju.** Ovakvi nalazi identifikuju prostor za poboljšanje načina sprovođenja online nastave u srednjim školama u Srbiji, u pogledu izbora platformi/aplikacija koje se upotrebljavaju u realizaciji online nastave. Dodatno, ovde se kao preporuka za dalja istraživanja može istaći utvrđivanje platformi/aplikacija koje bi učenici najviše voleli da koriste u online nastavi, sa ciljem povećanja nivoa zadovoljstva učenika ovim segmentom online nastave.
- ✓ **Učenici srednjih škola u Republici Srbiji su relativno zadovoljni kvalitetom online nastave u doba pandemije Covid-19, u školama koje pohađaju.** Ovakav nalaz pokazuje da u pojedinim školama postoje problemi u realizaciji online nastave, pa se kao preporuka za buduća istraživanja može formulisati neophodnost identifikacije nedostataka kvaliteta online nastave iz percepcije učenika, ali i identifikacija onih škola u kojima se ti nedostaci manifestuju, što bi omogućilo preduzimanje aktivnosti na poboljšanju kvaliteta nastave kroz edukaciju i obuku nastavnog osoblja.
- ✓ **Pristup nastavnika online nastavi najveći deo učenika ocenjuje kao zadovoljavajući, što praktično pokazuje da učenici prepoznaju i valorizuju trud nastavnika da se snađu u novonastalim okolnostima.**
- ✓ **Učenici prepoznaju različite prepreke u izvođenju online nastave i da smatraju da je potrebno da škole obezbede dodatnu obuku i pomoći nastavnicima kako bi se unapredio kvalitet online nastave.** Kao najveći nedostaci online nastave identifikovani su:
- nedostatak interakcije učenika sa nastavnicima i drugim učenicima,
  - nedostatak povratnih informacija od nastavnika, i
  - monotona nastava i nedostatak raznovrsnih sadržaja.
- Hitna intervencija je potrebna u segmentu obuke i teninga nastavnika za povećanje nivoa interakcije sa učenicima, kao i među učenicima u online nastavi. Takođe, potrebno preuzeti i mere za poboljšanje nastavnih sadržaja, u pravcu njihove veće raznovrsnosti i zanimljivosti.
- ✓ **Njaveći deo učenika smatra da nastavnici treba da unaprede digitalne kompetencije i poznavanje platformi/aplikaciji koje se koriste u online nastavi, ali imaju razumevanje za okolnosti pod kojima se online nastava odvija i da cene trud nastavnika.**

O INTERAKCIJI ONLINE

Sad kad smo se već našli tu gde jesmo, u bespućima online sveta, sa zadatkom da obezbedimo dobar kvalitet procesa učenja i prenosa znanja, trebalo bi da odvojimo trenutak da sagledamo prostor u kome se nalazimo i steknemo uvid u sredstva i načine kojima raspolažemo. Kakav je to online svet? Da li nam pripremanje sadržaja lekcija na multimedijalan način olakšava ili otežava posao? Kako da razmena s učenicima ostane dinamična, motiviše ih i obezbedi da napreduju željenim tempom?

Pre svega, treba da se podsetimo, da su mladi vlastaoci online prostora. Da se oni informišu, druže, zabavljaju, udružuju, pripremaju za predmete koje im držite i sve ostalo u online svetu i da se u njemu snalaze prateći svoj osećaj i intuiciju ne znajući za svet bez digitalnih alata. Još jedna značajna informacija je ta da su SLIKE i VIZUALI glavni mediji kroz koje mladi komuniciraju u online svetu i da upravo ovakve sadržaje traže i priznaju kao najrelevantnije.

Razlog za to je taj što vizuelne poruke ostaju duže u pamćenju- studije pokazuju da se mladi nakon tri dana sećaju 10-20% napisanog i čak 65% vizuelnih prikaza. Takođe, poruke se brže prenose putem vizuelnih sadržaja – naše oko može da registruje 36000 vizuelnih poruka tokom samo sat vremena, a vizuali doprinose boljem razumevanju sadržaja i motivišu onoga ko uči.

Kako biste što bolje kontrolisali dinamiku online nastave koju sprovodite savetujemo vam da obratite pažnju na sledeće aspekte pre, tokom i nakon časova koje držite:

PRE ČASA

- Priprema - ukoliko se budete osećali komotno sa alatima koje koristite to će vam olakšati rad, a jednom savladano umeće rukovanja određenim digitalnim alatom zauvek ostaje vaše. Pripremite i kratka uputstva koja ćete poslati svojim učenicima kako biste im olakšali učešće na času.
- Vaši učenici uče na različite načine. Iako su mladi prijemčiviji za upotrebu IKT uređaja to ne znači da će svima odgovarati ovaj način učenja. Takođe, može se desiti da u ovom vidu nastave zablistaju đaci koji to do sada nisu. Za sve njih potreban je pristup u kome ćete ih razumeti i podržati u daljem obrazovanju.
- Osmislite strategiju za prenošenje znanja i ocenjivanje učenika koji imaju slabije tehničke mogućnosti za učenje. Učenje na daljinu ne mora nužno da se odigrava uz upotrebu interneta u potpunosti. Postaraјte se da kabineti sa računarima budu na raspolaganju učenicima koji nemaju potrebne uređaje ili osmislite akciju prikupljanja

rashodovanih računara iz firmi u vašem okruženju. Ovakvi računari mogu pomoći učenicima koji nemaju uređaje, ali i nastavnicima koji se susreću sa ovim izazovom.

- Pitajte učenike da li preferiraju neke digitalne alate u odnosu na druge. YouTube je uveliko u upotrebi među mladim ljudima i njegovo korišćenje naišlo bi na pozitivne reakcije među njima.
- Pošljite učenicima kratak upitnik da ih zainteresujete i date uvod u temu časa.

TOKOM ČASA ➤

- Pokušajte da delegirate jedan deo upravljanja digitalnim alatima - vaši učenici mogu biti podrška tako što će pokrivati jedan segment, npr. javljanje za reč, komentare ostalih učenika, ukoliko imaju napredno znanje iz IKT mogu podržati svoje drugare, ali i vas ukoliko je potrebno. Na ovaj način ponovo aktivirate ulogu redara mada u ovom slučaju sa nešto drugčijim opisom posla.

- Dogovorite jasne procedure sa svojim učenicima:

1. Kako se javljaju za reč - da li putem upotrebe digitalne ruke na Zoom aplikaciji, podizanjem dva prsta, upisivanjem imena u Chat, itd.
2. Šta u slučaju da im ne radi mikrofon - mogu koristiti papir i olovku, takođe upisivati odgovore u Chat i slično,
3. Kada je u pitanju čas ispitivanja možete se dogovoriti da se ranije svi prijave na platformu kako biste testirali tehničke mogućnosti i dogovorili alternative u slučaju da je to potrebno. Ovo možete i u slučaju kada ćete koristiti više alata tokom časa, pa da utvrdite da su svi upoznati sa načinom njihove upotrebe.

- Multitasking- u isto vreme nekada ćete koristiti računar, telefon, analogne vizuelne prezentacije, digitalne vizuale, nekoliko digitalnih alata ili platformi, ali vi to možete. Ukoliko to shvatite kao proces u kome i sami možete da uživate i nešto novo naučite vaš posao će biti lakši.

NAKON ČASA ➤

- Deljenje sadržaja - Društvene mreže su mlade da intenzivno učestvuju u razmeni sadržaja, uglavnom vizuelnih, pripremajući i deleći sadržaje ali i proveravajući one koje im drugi šalju. Ovo je šansa za obrazovanje koju treba iskoristiti! Ako su domaći ili sama lekcija pripremljeni na atraktivan način, ko im može odleti. Srećom, mnoge aplikacije koje se lako koriste i o kojima ćete saznati u nastavku priručnika mogu vam pomoći u ovome. Nakon časa možete jednostavno poslati prezentaciju video ili samo jednu fotografiju, sliku, infografiku i podstaći svoje učenike da o temi razmišljaju i bolje je zapamte.

- Pošaljite učenicima jednostavan upitnik koristeći neke od digitalnih alata i dajte im mogućnost da, na taj način, provere svoje znanje.

ŠTA JOŠ...

- Postanite režiser - Vaša učionica je javni prostor, pa je to slučaj i sa virtuelnom učionicom. Mesto odakle se uključujete na čas koristeći neku od video platformi treba da bude svetlo, ali izvor svetla ne treba da se nalazi iza vaših leđa. Kamera na uređaju sa koga se uključujete treba da se nalazi u visini vaših očiju. Potrudite se da se u kadru koji emitujete ne nalaze predmeti koji bi učenicima mogli da odvuku pažnju, naročito kada znate koliko im je malo potrebno da odvuku svoj i fokus svojih vršnjaka sa teme časa.

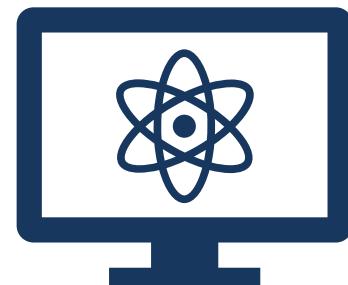
Srećno!

DIGITALNI ALATI I METODE

U Srbiji je proces nastave na daljinu putem interneta u toku još od marta 2020. godine. Mnogi nastavnici su u međuvremenu savladali alate koji im u ovome pomažu, ali svi segmenti tradicionalnog učenja i dalje nisu prisutni u ovom vidu nastave što mnogi učenici identifikuju kao nedostatak. U nadi da su škole kao i nadležne državne institucije sve spremnije da podrže nastavnike u ovom procesu pripremili smo spisak onlajn alata i metoda sa kratkim opisom koje možete koristiti u svom radu kako biste odgovorili na zahteve obrazovnog procesa. U ovom priručniku moći ćete da pronađete opise sledećih digitalnih alata i metoda:

- **Digitalni alati za prezentaciju**
- **Digitalne table**
- **Digitalni alati za grupni rad**
- **Digitalni alati za ispitivanje**
- **Digitalni alati za ocenjivanje i evaluaciju**
- **Digitalni alati za relaksaciju**
- **Metoda za razmenu ideja**
- **Metoda za debatovanje**
- **Metoda za grupni rad**

DIGITALNI ALATI ZA PREZENTACIJU

Prezi (www.prezi.com)

Prezi je u početku predstavljao antitezu za PowerPoint. Ovaj softver za prezentacije trebalo je da ispravi svaku grešku tipične prezentacije. Umesto pojedinačnih slajdova, daje vam platno za iznošenje ideja i informacija, u vidu mape uma. Umesto naglih prelaza, Prezi uvećava i umanjuje vaše platno virtuelnom kamerom. Tokom godina, Prezi je uglavnom išao u korak sa tempom digitalnog sveta, dodajući nove načine i alate za predstavljanje, uključujući video. Možete, na primer da snimite sebe kako držite govor i uz to dodate grafiku i tekst ili jedno od ta dva. Prezi je sada sve samo ne lagana aplikacija za uređivanje video zapisa i pozicionirana je kao pratilac PowerPointa više nego njegova zamena. Prezi je odlična alternativa ako nikada niste osetili pravu povezanost sa tradicionalnim slajdovima.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

https://www.youtube.com/watch?v=a-yOjHUG_E

ZA

1. Jedinstven, dinamičan format.
2. Kreira žive i grafički bogate prezentacije.

PROTIV

1. Zbunjujuća ponuda i cene paketa.
2. Nekim alatima nedostaje preciznost.
3. Ne postoji opcija za čet.

Visme (www.visme.com)

Visme je sve-u-jednom alat za stvaranje sadržaja koji vam omogućava da kreirate i delite prelepe sadržaje - uključujući zanimljive prezentacije, infografike, dokumente, video zapise i grafiku - sa malo ili nimalo veština dizajniranja. Stvoren za ne-dizajnere, ali je i dalje dovoljno moćan za grafičke dizajnere, Visme kombinuje jednostavnost, fleksibilnost i interaktivne funkcije, tako da imate sve što je potrebno za stvaranje zanimljivog sadržaja koji će se svideti vašoj publici. To je poput Canve, PowerPointa i Prezi-a, sve u jednom. Stvorite zanimljive infografike i interaktivne prezentacije, kao i lepe dokumente.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=aQ4BlnAWDjQ>

Lista drugih alata za prezentaciju:

- Google Slides
- Geniallyap

DIGITALNE TABLE

Jamboard (jamboard.google.com)

Ovaj alat je namenjen kombinovanju softvera za interakciju uživo i video konferencije sa digitalnom tablom kako bi se omogućila saradnja tokom časa. Jamboard se koristi za aktivnosti tokom kojih je potrebna saradnja, razmena ideja i kreativnost. Nijedan od ovih alata nema puno memorije, jer se od korisnika ne očekuje da čuvaju dokumente na samom uređaju.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

https://www.youtube.com/watch?v=8ikEojc9_wI

ZA

1. 4K ekran.
2. Pristup tabli putem Android i IOS aplikacija.

PROTIV

1. Ne može da radi na dve različite aplikacije odjednom.
2. Česti problem sa video emitovanjem tokom časa.

Awwapp (www.awwapp.com)

Onlajn table koja reaguje na dodir za saradnju i "mozganje" unutar vašeg odeljenja u realnom vremenu. Zaboravite na dosadne formulare za registraciju samo unesite awwapp.com i počnite odmah da crtate! Jednostavno kreirajte, sačuvajte i delite svoje crteže sa članovima svog tima ili odeljenja.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=odesFwzjSyU>

Miro (www.miro.com)

Miro je mrežna kolaborativna platforma koja omogućava distribuiranim timovima da efikasno rade zajedno, od mozganja pomoću digitalnih lepljivih beleški do planiranja i upravljanja agilnim radnim tokovima. Uz Miro možete iskoristiti čitav niz mogućnosti za saradnju, uključujući video, časkanje, prezentacije i deljenje, kako biste timski rad omogućili bez napora i olakšali saradnju. Ojačajte svoje dizajnerske, razvojne i inženjerske move da se poravnaju i inoviraju na platformi koja sve to omogućava u realnom vremenu. Stvorite koncepte, mapirajte priče učesnika ili lako sprovedite planiranje puta, itd.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=pULLAEmhSho>

Google docs (www.google.com/docs)

Google docs su deo sveobuhvatnog paketa mrežnih aplikacija koje nudi i povezuje Google. Korisnici Google dokumenata mogu da uvezu, kreiraju, uređuju i ažuriraju dokumente i tabele u različitim fontovima i formatima datoteka, kombinujući tekst sa formulama, listama, tabelama i slikama. Može da posluži kao zamena za tablu tokom nekih obrazovnih aktivnosti.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=xqJxPMZMhuE>

ZA:

1. Besplatne, moćne, mrežne kancelarijske aplikacije kojima se može pristupiti iz veb pregledača i prenosivih uređaja.
2. Vizuelno elegantni dizajni.
3. Odličan skup karakteristika.
4. Saradnja bez napora uz lako praćenje promena koje su napravili saradnici.
5. Više formata za skidanje dokumenata.

PROTIV:

1. Uređivanje van mreže zahteva instalaciju dodatka za pregledač za Chrome.
2. Manje moćni od alata koji su na desktopu.

Lista drugih mogućih digitalnih tabli:

- Dropbox
- Mural
- Sketchboard
- Concept board

DIGITALNI ALATI ZA GRUPNI RAD

Wonder (www.wonder.me)

Wonder je virtualni prostor u kom se ljudi mogu sastajati i razgovarati. Gosti mogu da vide ko sa kim razgovara. Uz pomoć miša možete premeštati svoje avatare. Da biste se pridružili razgovoru treba da se približite, odnosno da približite svoj avatar drugim avatarima uz pomoć miša. Da biste napustili razgovor, treba da odmaknete avatar. Jednostavno. Kao domaćin možete da delite sadržaj sa svim gostima ili samo sa onima u određenom području. Emitujte svoj video, ekran ili bilo koji drugi medij. Postavljanje događaja je poput pripreme fizičkog mesta - čarobnim štapićem: Postavite područja, definišite sadržaj ili teme i definišite kako gosti mogu da komuniciraju.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

https://www.youtube.com/watch?v=RPLyWDPR_mc

Monday (www.monday.com)

Monday.com je aplikacija za saradnju na mreži. Timovi ga koriste za organizovanje i praćenje svog rada. Da li je to aplikacija za upravljanje projektima? Strogo govoreći, ne - ali se čini da bi neko to mogao i tako nazvati. Zapravo, to je više poput kolekcije vrlo prilagođenih specifičnih tabela u kojima svi u timu evidentiraju zadatke koji su im potrebni da ih izvrše i ažuriraju ih izveštajima o statusu i drugim relevantnim informacijama. Na ovaj način svaki član tima može da vidi sve aktivne zadatke i njihov napredak, olakšavajući prenošenje posla sa jedne osobe na drugu ili brzo uskakanje ako neko iznenada nije dostupan. Monday.com ima moderan i atraktivni interfejs i prilično je jednostavan za upotrebu. Uzimajući u obzir da slične aplikacije nude besplatnu uslugu i jednostavnije opcije pretplate, Monday.com bi mogao biti konkurentniji.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=piDQKQmr2H4>

ZA:

1. Savremeni korisnički interfejs.
2. Izuzetno prilagodljiv.
3. Nudi automatizaciju u aplikaciji.
4. Sadrži predloške.

PROTIV:

1. Nepotrebno zbunjujuće cene i ponuda
2. 14-dnevno besplatno korišćenje nedovoljno za učenje aplikacije.

Trello (www.trello.com)

Trello je privlačna, zabavna i intuitivna aplikacija koja pomaže ljudima da sarađuju oko zajedničkog rada. Najveći izazov za njeno korišćenje je odlučiti da li je to prava vrsta aplikacije za saradnju koja upravlja vašim radom. Trello je najbolje opisati kao softversku kategoriju koja je najbolja za organizovanje, koordinaciju i praćenje rada dok se kreće kroz tok rada među grupom ljudi. To nije sjajna aplikacija za tradicionalno upravljanje projektima. Ipak, Trello-ove prednosti su jednostavnost upotrebe i mogućnost deljenja Trello ploča sa spoljnim saradnicima.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=2upZ7qyZRis>

ZA:

1. Fleksibilna i prilagodljiva aplikacija
2. Nudi aplikacije za računare i mobilne aplikacije
3. Intuitivni interfejs

PROTIV:

1. Nema Ganttovih tabela
2. Nema praćenja vremena
3. Nema izveštaja o napretku

DIGITALNI ALATI ZA ISPITIVANJE

EasyPolls (www.easypolls.net)

EasyPolls je korisnički alat za kreiranje anketa na mreži. Besplatan je za upotrebu za sve! Da, postoje premium funkcije koje koštaju malo, ali možete da napravite sjajne ankete ne plativši ništa.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=yDkVzSROnnY>

Mentimeter (www.mentimeter.com)

<https://www.youtube.com/watch?v=l7lim8Y1ljU>

Mentimeter je besplatna interaktivna platforma za prezentaciju koja omogućava interakciju između izlagača i njihove publike u stvarnom vremenu čineći sastanke ugodnim, zanimljivim i inkluzivnim. Mentimeter omogućava predavačima da se istinski povežu sa svojom publikom pružajući im jednostavne alate za izradu interaktivnih prezentacija

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=8ckjXGzOM-g>

ZA:

1. Audio sadržaji
2. Alati za saradnju
3. Prilagodljivi templejti
4. Moguće izmene van mreže

PROTIV:

1. Nema 3D objekata
2. Ograničeni broj slajdova u besplatnoj verziji
3. Ponekad zahteva od korisnika da koriste 2 uređaja (računar i telefon)

Lista drugih alata za ispitivanje:

- Google forms
- Poll-maker.com
- Strawpoll
- Forms.app
- Pigeon hole
- Surveymonkey

DIGITALNI ALATI ZA OCENJIVANJE I EVALUACIJU

Google forms (www.google.com/forms)

Google forms su alatka za anketiranje koja je apsolutno besplatna za pojedince i preduzeća sa Google nalogom. Nema ograničenja u anketama, pitanjima ili odgovorima, što ovo čini jednim od najboljih proizvođača besplatnih formi na tržištu. Uz to, softver uključuje izvrsne alate za saradnju. Međutim, Google obrasci imaju neke velike nedostatke. Vrste pitanja su ograničene, logika ankete nije toliko široka i nema mnogo prostora za prilagođavanje obrazaca. Do neke mere dobijate ono što "plaćate" ovim besplatnim softverom.

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=BtoOHhA3aPQ>

ZA:

1. Potpuno besplatno za ličnu upotrebu
2. Uključuje osnovnu logiku ankete
3. Integriran sa celim G Suite ekosustavom

PROTIV:

1. Karakteristike saradnje su izenađujuće ograničene
2. Samo nekoliko vrsta pitanja
3. Nema podrške za besplatne korisnike

Lista drugih alata za ocenjivanje:

- Google classroom

DIGITALNI ALATI ZA RELAKSACIJU

Kahoot (www.kahoot.com)

Kahoot! je platforma za učenje zasnovana na igrama koja olakšava stvaranje, deljenje i igranje igara za učenje ili kvizova o trivijalnostima za nekoliko minuta. Kombinujte kviz pitanja sa anketama, slagalicama i slajdovima u jednom kahootu ili koristite vaša pitanja. Učenje na daljinu putem hostinga igara uživo putem videa ili dodeljivanja igara tempom učenika, gde se pitanja i odgovori prikazuju na uređajima igrača. Igrajte na času da biste svoje lekcije podigli na viši nivo!

YouTube tutorijal (detaljno video objašnjenje za korišćenje alata):

<https://www.youtube.com/watch?v=zBkVp8-CDeo>

Lista drugih alata za relaksaciju:

- Skribli.io

METODA ZA RAZMENU IDEJA

Naziv metode:	Tiha diskusija
Veličina grupe:	5-25
Vreme:	15 min
Pregled:	<p>Od svih učenika se traži da zapišu ideje o datoj temi. Sve što je vezano za opštu temu je dozvoljeno, cilj je steći utiske o temi.</p> <p>Zamolite učenike da odu na Google Jamboard i prikupe svoje ideje na stikerima. Različite boje ili mesto postavljanja stikera na tabli mogu se koristiti za razdvajanje ideja po temama.</p>
Ciljevi:	Prikupljanje ideja, mozganje o nekoj temi, razmena kreativnih ideja koje će odgovoriti na određeni cilj
Materijali:	Google Jamboard
Priprema:	<p>Upoznajte se sa Google Jamboard-om (ako ga ranije niste koristili).</p> <p>Podesite Google Jamboard i pošaljite pozivnice učenicima. Prethodno testirajte vezu sa pozivnicom.</p>
Instrukcije:	<p>Predstavite temu. Razradite ovu temu i dajte nekoliko primera pogleda na nju. Zamolite učenike da formiraju mišljenje o pitanju koje ste im ponudili. Važno je ohrabriti učenike da razmišljaju izvan okvira i da budu kreativni u pronalaženju novih asocijacija na temu / pitanje na kom želite da rade.</p> <p>Predstavite Google Jamboard. Objasnите funkcionalnost i delite ekran na radnoj površini da biste demonstrirali kako uči u jamboard, napraviti belešku, premeštati je i kako organizovati beleške na tabli.</p> <p>Posle toga završite snimanje ekrana i pošaljite učenicima vezu do jamboarda. Podsetite ih da imaju 15 minuta da ispune sve što žele, a zatim se vrate na čas. Dok vaši učesnici sakupljaju ideje, nadgledajte sve objavljene beleške i uklanjajte neprimerene unose. Pokušajte da sve ideje rasporedite u odgovarajućem redosledu i strukturišete ih na prezentabilan način.</p> <p>Posle 15 minuta proverite da li su se svi učenici vratili u grupu. Dajte im nekoliko minuta da se vrate u razmišljanje o temi časa.</p>

Razmena i evaluacija:	<p>Pitajte učenike kako su se osećali tokom rada. Da li je bilo teško smisliti ideje / odgovore? Da li su imali tehničkih poteškoća? Da li su ograničeni unosom koji ste im dali?</p> <p>Proverite rezultate rada i predstavite ih u grupi. Ako je moguće, pokušajte da grupišete rezultate prema opštem tipu odgovora i prenesete ga na opštiji koncept. Odbacite sve manje važne / nebitne odgovore. Tumačite rezultate i pokušajte da apstrahuјete koncepte od odgovora.</p> <p>Sastavite sledeći deo nastave na vrstama odgovora koje ste dobili.</p>
Link:	https://www.youtube.com/watch?v=obw_aKoFWEE https://jamboard.google.com/

METODA ZA DEBATOVANJE

Naziv metode:	Akvarijum
Veličina grupe:	15-25
Vreme:	45 min
Pregled:	O jednoj ili više temi govori se u krugu učenika koji se uvek menja. Tri učenika imaju priliku da raspravljaju o nekoj temi, dok ostali aktivno slušaju.
Ciljevi:	Raspravljanje o temi u manjoj grupi. Cilj nije postizanje konsenzusa, već generisanje razgovora između učenika, razmena mišljenja i istraživanje novih ideja.
Materijal:	Zoom aplikacija
Priprema:	<p>Upoznajte se sa Zoom aplikacijom (ako je ranije niste koristili).</p> <p>Podesite Zoom i pošaljite poziv učenicima. Važno je da znate kako da isključite zvuk učesnika i kako da isključite kameru. Saznajte kako se na ekranu prikazuju samo učesnici sa aktivnim video zapisom i pripremite se da to objasnите učenicima.</p> <p>Pripremite pitanja ili teme o kojima grupa mora da raspravlja. Uvek bi trebalo da imate malo više informacija ako diskusija ne započinje kako treba.</p>

Instrukcije:	<p>Objasnite svojim učenicima koncept diskusije u akvarijumu. Objasnite ideju da mala grupa od troje razgovara dok svi ostali čute. Pokažite svojim učenicima kako da podignu „digitalnu ruku“ u Zoom-u kako bi signalizirali želju da zamene jednog od tri učesnika diskusije.</p> <p>Zamolite sve učenike da isključe svoj video i mikrofon. Ako se neko ne pridržava uputstava, za to iskoristite svoja prava administratora. Predstavite prvo pitanje / temu i zatražite da prve tri osobe započnu raspravu. Ko želi da komentariše ili razgovara o pitanju / izjavi, uključuje svoj video i mikrofon dok se ne zauzmu sva tri mesta. Neka mala grupa razgovara o temi dok ne osetite da je sve rečeno. Budite spremni za intervenciju ako diskusija postaje lična / emocionalna usmeravanjem debate u drugom pravcu ili postavljanjem sledećeg pitanja. Ako mislite da se mala grupa ne menja, podstaknite učenike da dignu ruku i pridruže se grupi.</p> <p>Čim neko podigne ruku, on / ona mora da uključi video i zatraži od nekoga od preostala tri učesnika da napuste akvarijum tako što će isključiti svoj audio i video. Nakon toga se diskusija nastavlja.</p> <p>Moguća varijacija ove metode je zamena učesnika male grupe svakih 5 ili 10 minuta i otvaranje novih učesnika da zauzmu mesto umesto stalne promene učesnika debate.</p> <p>Nakon postavljanja svih pripremljenih pitanja ili smanjenja angažmana grupe, završite raspravu i pređite na diskusiju.</p>
Razmena i evaluacija:	<p>Zamolite sve učenike da se vrate uključivanjem video i audio veze. Podsetite ih da je u redu imati različita mišljenja o nekoj temi i da ne mora postojati jedinstveno rešenje. Pitajte učenike kako su se osećali tokom diskusije i kako nakon nje. Fokusirajte se na učenike koji nisu učestvovali u akvarijumu. Pitajte ih za utiske i mišljenja.</p> <p>Razgovarajte o rezultatima debate. Analizirajte različita pitanja odvojeno i pokušajte da ih apstrahuјete na opštu temu. Osmislite naredni čas inspirisani vrstama odgovora koje ste dobili.</p>
Link:	<p>https://en.wikipedia.org/wiki/Fishbowl_(conversation) https://www.barbaracv.com/blog/a-virtual-fishbowl/</p>

METODA ZA GRUPNI RAD

Naziv metode:	Kafe „Svet“
Veličina grupe:	10-25
Vreme:	45-60 min
Pregled:	Učenici su podeljeni u 3-5 manjih grupa. Svaka grupa se pošalje u Zoom breakout sobu i dobija temu o kojoj će razgovarati. Sve njihove zaključke treba dokumentovati i zapisati. Posle 10-15 minuta, grupe se rotiraju, sa po jednim učesnikom u grupi, koji je ostao kao domaćin, kako bi novim članovima grupe objasnio prethodni sadržaj do koga se došlo u raspravi. Nakon što svi posete svaku grupu, svi se vrate u glavnu sobu.
Ciljevi:	Povezati raznoliku grupu učesnika kako bi međusobno razmenjivali znanje i ideje o različitim temama
Materijali:	Zoom odvojene sobe (breakout room)
Priprema:	<p>Upoznajte se sa Zoom aplikacijom (ako je ranije niste koristili).</p> <p>Podesite Zoom, postavite odvojene (breakout) sobe i teme, pošaljite vezu učenicima.</p> <p>Pripremite teme za različite „breakout sobe“, na primer pitanja, ključne reči ili citate. Na vama je da odredite da li bi učenici trebalo da rade sa različitim pitanjima / temama u različitim Zoom „sobama“ ili će raditi na istu temu u svakoj „sobi“.</p>
Instrukcije:	<p>Pošaljite vezu Zoom učesnicima i omogućite im pristup video pozivu.</p> <p>Započnite sa dobrodošlicom i uvodom o procesu Kafe „Svet“ debate, objašnjavanjem konteksta. Objasnite upotrebu Zoom „soba“ i razjasnite vremenski okvir. Posle toga podelite sa učenicima vezu do Google Docs dokumenta, gde je svako pitanje dokumentovano i popraćeno poljima za grupe da zapišu svoja imena i ishode diskusije.</p> <p>Proces započinje prvom od tri ili više desetominutnih rundi razgovora za male grupe od četiri (maksimalno pet) ljudi koje se mogu useliti u Zoom „sobe“. Na kraju deset minuta, vratite sve učenike u glavnu sobu. Učenik koji će biti „domaćin stola“, sačekuje sledeću grupu i ukratko ih informiše o onome što se dogodilo u prethodnom krugu. U glavnoj grupi obavestite učesnike o sledećem pitanju / temi. Posle toga, svaki član grupe se seli u drugu sobu.</p>

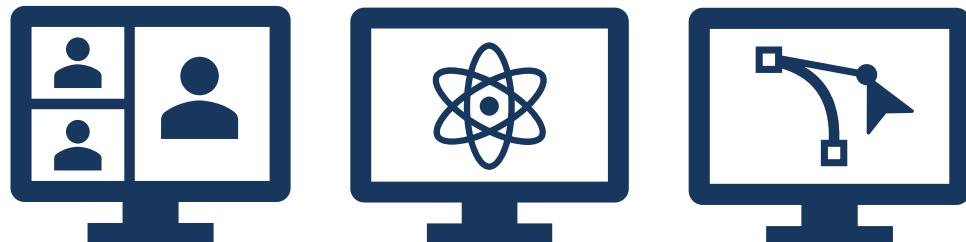
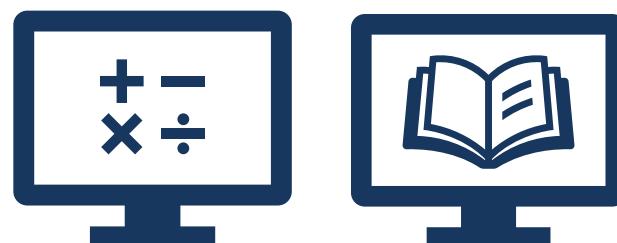

	<p>Svakom krugu prethodi pitanje posebno kreirano za određeni kontekst i željenu svrhu diskusije. Ista pitanja se mogu koristiti više od jedne runde ili se nadovezuju na fokusiranje razgovora ili vođenje njegovog pravca. Zamolite svoje učenike da svoje rasprave i ishode dokumentuju u prethodno podeljenom dokumentu.</p> <p>Posle poslednjeg kruga, poslednji put vratite učenike u glavnu grupu i započnite ocenjivanje dobijenih rezultata.</p> <p><i>Google Docs primer</i></p> <p>QUESTION 1</p> <p>GROUP 1 [name]</p> <p>GROUP 2 [name]</p> <p>GROUP 3 [name]</p> <p>GROUP 4 [name]</p>
Razmena i evaluacija:	<p>Pitajte učenike kako su se osećali tokom rada. Kakva je bila atmosfera u grupi? Da li su imali tehničkih poteškoća? Da li su ograničeni unosom koji ste im dali? Da li su u svojoj grupi delili odgovornosti za dokumentovanje?</p> <p>Proverite rezultate rada i predstavite ih celoj grupi. Uporedite rezultate različitih grupa. Uključite učenike u pronalaženje razloga za ove razlike. Ako postoje potpuno različiti odgovori / rešenja, koristite ih za započinjanje kontrolisane diskusije u grupi. Pitajte učenike o razlozima zašto su odgovorili na način na koji su odgovorili, šta misle o ostalim odgovorima.</p>

	<p>Pokušajte da apstrahuјete opšte odgovore na temu i uklopite ih u širu sliku.</p> <p>Sastavite sledeći deo obuke na vrstama odgovora koje ste dobili. Koristite odgovore koje ste dobili tokom narednog časa i povežite kasniji napredak sa ishodom rada metode.</p>
Link:	https://europa.eu/youth/node/61440_mk

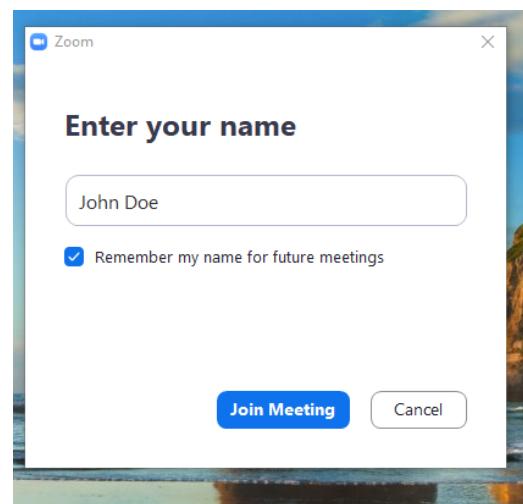
DODATAK

KAKO PRISTUPITI ZOOM SASTANKU

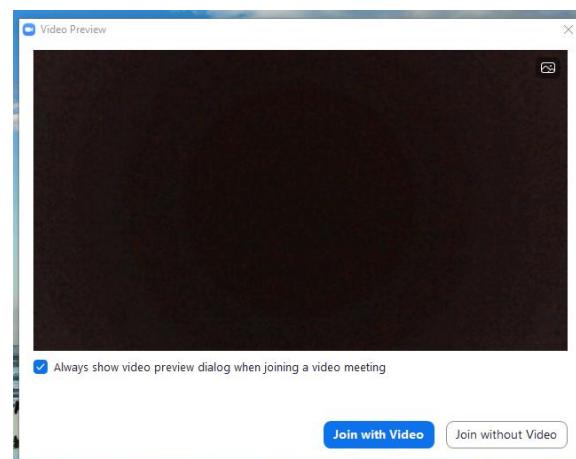
Korak 1 - Da bi ste mogli da na najbolji način prisustvujete sastanku potrebno je preuzeti i instalirati program "ZOOM Client for Meetings" (<https://zoom.us/download>).

Korak 2 - 10 minuta pre termina početka časa kliknite na link. Vaš internet pretraživač će Vas nakon toga pitati za dozvolu da pokrene program "ZOOM Client for Meetings". Nakon što odobrite pokretanje ovog programa on će se automatski pokrenuti i bićete "ubačeni" na sastanak/čas.

Korak 3 - Upišite svoje ime i prezime a zatim kliknite dugme "Join Meeting". Nakon što kliknete ovo dugme bićete nakratko smešni u virtuelnu čekaonicu. Domaćin vašeg sastanka će Vas primiti tačno u najavljeno vreme početka.

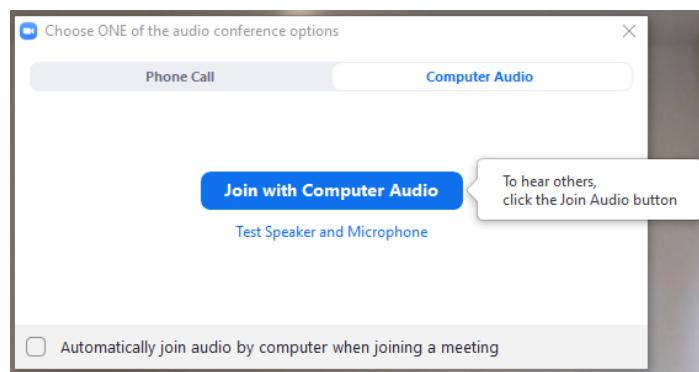

Korak 5 – Nakon što vas domaćin primi u sastanak ZOOM će Vas pitati želite li da pristupite sastanku sa uključenom kamerom.

Korak 6 – Nakon što podesite svoju kameru od ključnog je značaja da u prozoru koji će se zatim pojaviti kliknete dugme "Join with Computer Audio" kako biste mogli da čujete druge učesnike sastanka, a i kako bi oni mogli da čuju Vas.

Korak 7 – Čestitamo! Sada ste spremni da u potpunosti učestvujete u Zoom sastanku.

VAŽNE NAPOMENE I SAVETI ZA USPEŠAN RAD NA ZOOM PLATFORMI

- Na traci u levom donjem uglu ZOOM prozora nalaze se dve ikonice u obliku mikrofona (*Mute/Unmute*) i kamere (*Start/Stop video*). Klikom na njih palite i gasite svoj mikrofon i kameru. Mikrofon palite samo ako imate potrebu da nešto kažete, postavite pitanje ili učestvujete u diskusiji.

- Koristite laptop ili desktop računar ukoliko Vam je mobilni telefon potreban za pristupanje nekim drugim aplikacijama.
- Savetujemo Vam da, ukoliko imate prenosni računar, nađete poziciju gde je internet konekcija najstabilnija kako bi se smanjila opasnost od pucanja veze. Takođe savetujemo da ukoliko ste u bučnom okruženju obavezno koristite slušalice ili čete u suprotnom imati problema da pratite i razumete one koji govore.

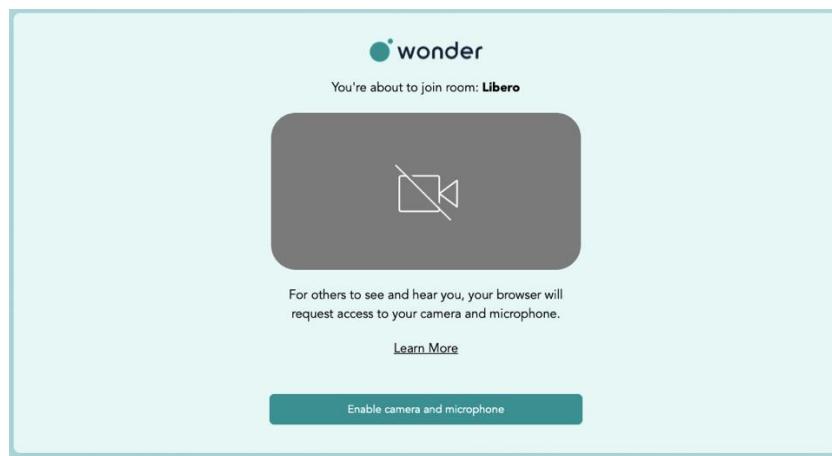

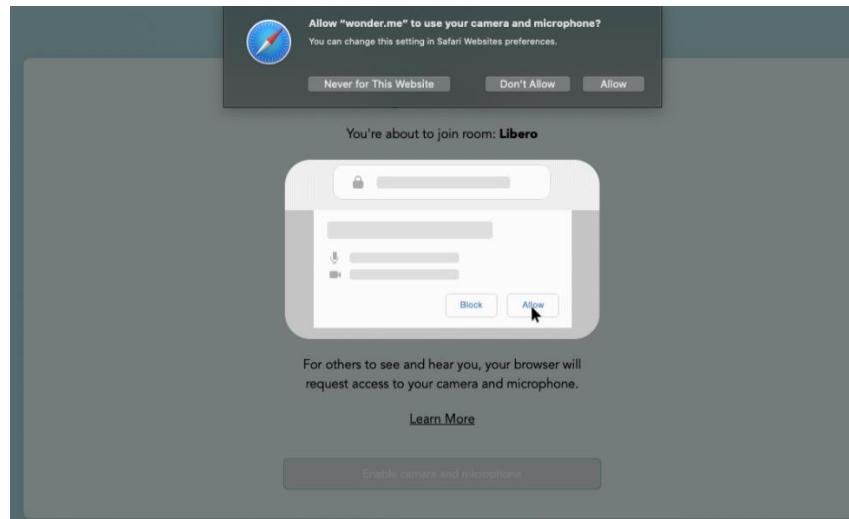
KAKO PRISTUPITI PLATFORMI WONDER

Korak 1 – Wonder.me platforma traži lozinku (password) prilikom ulaska u virtuelnu sobu za sastanke. Ukoliko je neko drugi kreirao sastanak potrebno je da Vam da lozinku za pristup sesiji.

Korak 2 – Nakon što kliknete na link i uđete na sajt dobićete pitanje da li želite da sesiji pristupite sa upaljenom kamerom i mikrofonom. Potrebno je da omogućite ovu opciju kako biste mogli da učestvujete adekvatno.

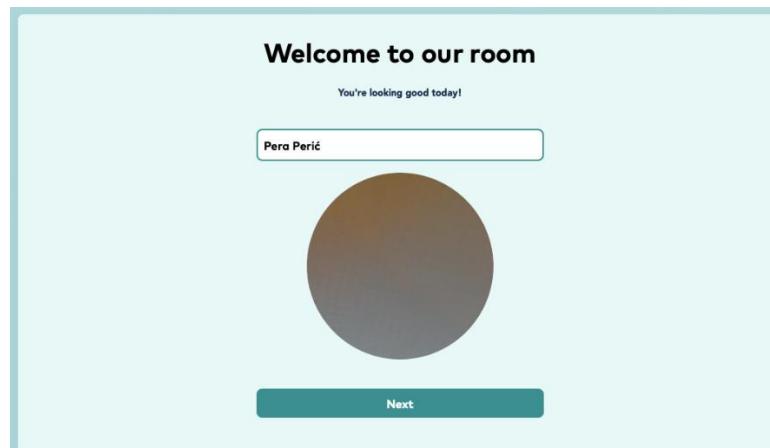

Korak 3 – Potrdite Vašu dozvolu za upotrebu kamere i mikrofona u okviru Wonder.me platforme klikom na „Allow/Dozvoli“ dugme na iskačućem oblačiću u okviru vašeg pretraživača.

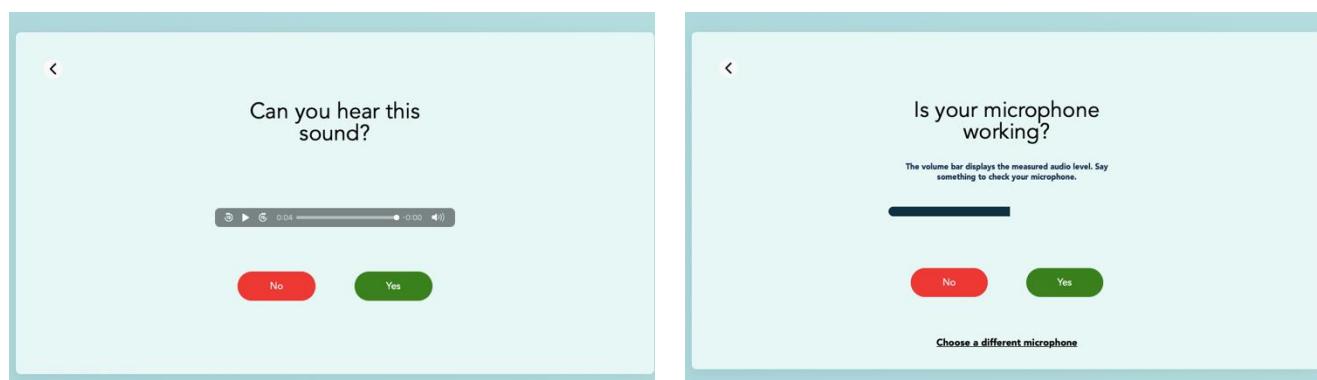

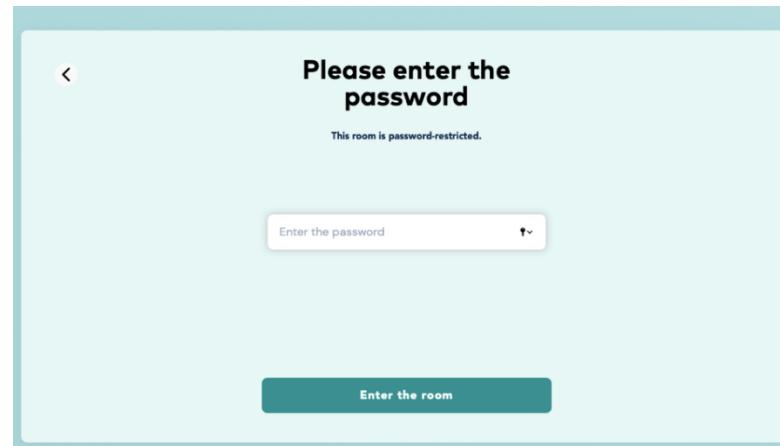
Korak 4 – Upišite svoje ime i kliknite na dugme „Next“. Prilikom klika na dugme „Next“ biće napravljena slika koja će služiti kao vaša profilna fotografija tokom Wonder.me sesije.

Korak 5 - Testirajte da li čujete zvuk i da li Vam radi mikrofon. Kliknite „Yes“ ukoliko je sve u redu.

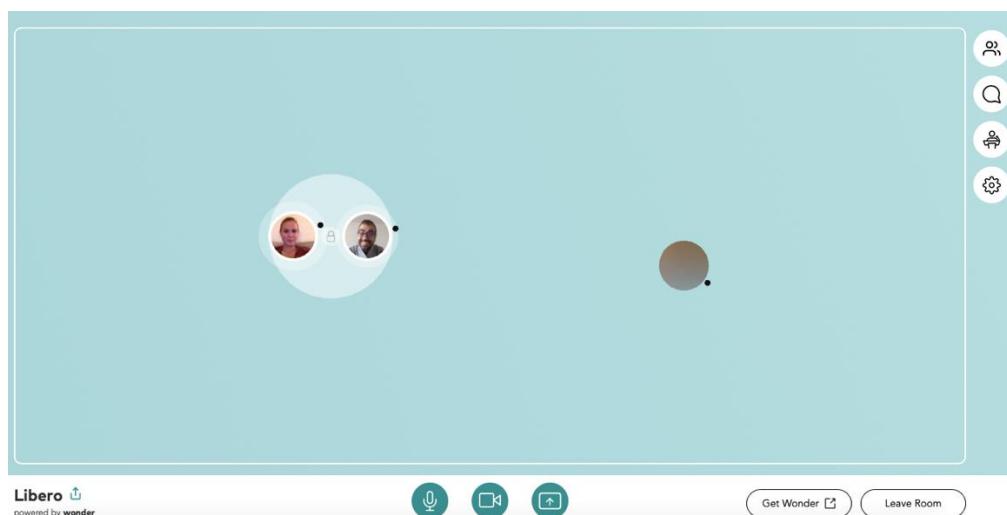

Korak 6 – Unesite lozinku za pristupanje sesiji koju ste dobili od predavača/trenera i kliknite dugme „Enter the room“.

Korak 7 – Čestitamo! Ušli ste u virtuelnu sobu. Vaš avatar pomerate klizeći cursorom preko radne površine platforme Wonder.me držeći levo dugme miša pritisnuto. Kada se nađete u neposrednoj blizini drugog korisnika automatski će se pokrenuti video poziv između Vas tako da ćete na taj način imati priliku da se upoznate i pročaskate.

VAŽNE NAPOMENE ZA USPEŠNO KORIŠĆENJE WONDER PLATFORME

- Za pristupanje platformi Wonder.me najbolje je koristiti Google Chrome pretraživač. Ukoliko platforma u bilo kom trenutku prestane da funkcioniše kako treba, ugasite vaš pretraživač, pokrenite ga ponovo i ponovo se ulogujte.
- Preporučujemo da zbog preglednosti i stabilnosti platforme koristite laptop ili desktop računar prilikom njenog korišćenja.

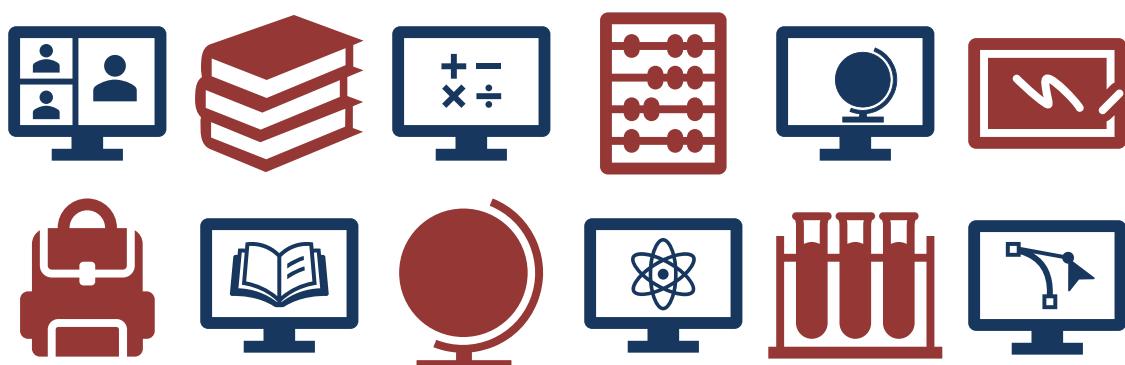

ZAKLJUČAK

Istraživanje o stavovima srednjoškolaca o kvalitetu online nastave u Srbiji koje smo vam predstavili ukazalo je na to da mlade generacije odlično razumeju situaciju u kojoj smo i da imaju empatiju za svoje nastavnike. U njima treba videti najveće saveznike za dalju digitalizaciju obrazovanja jer će rezultati svih odluka donetih u ovom smeru direktno uticati na njihove životne perspektive, pa se nadamo da je ovaj razgovor tek započet.

Digitalni alati i metode predstavljene u ovom priručniku samo su deo onoga što nam je na raspolaganju i, verujemo, da se vaša potraga za odgovarajućim obrazovnim platformama i digitalnim didaktičkim sredstvima ovde neće zaustaviti. Nadamo se da smo uspeli da vam na jednostavan način predaćemo namenu opisanih alata i opišemo njihove prednosti.

Najvažniji zaključak do koga zajedno možemo doći je taj da obrazovni sistem ubuduće neće funkcionsati bez upotrebe digitalnih alata i da smo, u okolnostima globalne zdravstvene krize, napravili pomak za koji bi inače bilo potrebno više godina. Namera nam je bila da vam ovim priručnikom pomognemo da se što bolje pripremite za ove nove okolnosti dok svi zajedno čekamo neophodna sistemska rešenja za digitalizaciju obrazovnog sistema u Srbiji.

libero
MAKE A MOVE, LIBERATE IDEAS.

 FRIEDRICH NAUMANN
STIFTUNG Für die Freiheit.

Priručnik je nastao uz podršku
Friedrich Naumann fondacije za slobodu - Kancelarija za Zapadni Balkan.

godina izdanja: 2020

